

Eigenlijk is de excursie voor kinderen, maar omdat wat je opvist met een kornet zo leuk en interessant is, mogen volwassenen dit keer ook meedoen. Verzamelen om 10 uur 's morgens bij de Vuurtoren van Noordwijk. Bel mij wel even van tevoren, liefst woensdag of donderdag 19.00-20.00 uur (071-3611347). We weten dan hoeveel deelnemers we kunnen verwachten.

De volgende excursies zijn op zaterdag 14 oktober (duin) en zaterdag 11 november (bos). De kosten zijn □ 1,- per keer.

In de Noordwijkse weekbladen zal meer informatie verschijnen over deze jeugdactiviteiten.

Sinds kort heeft zich een enthousiaste vrijwilliger gemeld die mij wil helpen van de jeugdclub een succes te maken. Het is Odile Schmidt. Ze is al heel lang lid van de Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie. Tot mijn grote verrassing bezit zij ook een kornet. Als de groep op 23 september erg groot is, kunnen we zelfs met twee kornetten vissen.

Nieuw in de Jan Verweij Bibliotheek

Jelle van Dijk

Marijnissen J. *Flora van de lage landen*. 2000. Uitgeverij Tirion, Baarn. 704 pagina's met ruim 1700 afbeeldingen in kleur. Prijs f 79,90.

Veel ervaren floristen maken gebruik van plaatjesboeken. Dat geldt wellicht niet altijd bij het op naam brengen van Nederlandse planten. Daarvoor gebruiken velen *Heukels Flora van Nederland* van R. van der Meijden (22^e druk 1996)

of/en de *Geïllustreerde Flora van Nederland* door Heimans, Heinsius en Thijsse (24^e druk 1994).

In deze flora's moet gewerkt worden met lange determinatietabellen, waarbij heel precies gekeken moet worden naar kenmerken die de ene soort van de ander onderscheidt. Toch vond de rijk geïllustreerde *Ecologische Flora* door E. Weeda (5 delen 1985-1994) bij veel doorgewinterde floristen gretig aftrek, niet alleen door de boeiende teksten, maar wellicht nog meer door de fraaie tekeningen en de sublieme fotografie.

Ga je als florist naar het buitenland, dan gebruik je vrijwel altijd een plaatjesboek dat per definitie niet volledig is. Je kunt een plank vullen met plaatjesboeken over de Alpenflora. Niet één is er echter volledig.

Is het een Oostenrijkse uitgave, dan mis je vrijwel zeker de soorten die alleen in de Franse Alpen te vinden zijn.

Bovendien beperken deze gidsen zich tot de meest opvallende soorten van het eigenlijke bergland zonder de laaglandplanten die soms ook nog best tot op 1500m te vinden zijn, ook te behandelen. Nog grotere lacunes vertonen de gidsen voor het Middellandse-Zeegebied. Alleen de Griekse flora telt al enkele duizenden soorten! Plaatjesboeken hebben nog een probleem. Vaak worden soorten weggelaten en zelfs niet genoemd als ze erg lijken op een reeds afgebeelde soort. Met een plaatjesboek moet je dus niet de illusie hebben dat je elke gevonden plant goed op naam kunt brengen.

Die laatste zin mag je tegenwoordig eigenlijk niet meer zo neerschrijven. Er verschijnen namelijk steeds vaker boeken met veel tekeningen en/of kleurenfoto's waarmee je een heel eind komt. Het monumentale werk van Eddy Weeda werd al even

genoemd, al is dit werk niet bedoeld als determinatiewerk.

Voor het Middellandse-Zeegebied wordt tegenwoordig door velen gebruik gemaakt van *Mediterranean Wild Flowers* van Blamey & Grey-Wilson. Dit boek is recentelijk ook in het Nederlands vertaald! Het boek geeft ruim 2500 tekeningen met een tekst waarin ook verwante soorten worden beschreven.

Het meest volledige plaatjeswerk is momenteel de *Flora Helvetica* van Lauber & Wagner. Deze turf geeft 3750 prima kleurenfoto's met een goede tekst en zelfs een verspreidingskaartje per soort.

Voor hen die het na raadpleging van de foto's en de teksten nog niet vertrouwen, wordt een determinatiesleutel bijgeleverd, waarmee men via de tabellen ook kan proberen bij de goede soort uit te komen.

Jan Marijnissen (Universiteit van Nijmegen) is begonnen met het uitbrengen van een CD-ROM voor het Nederlandse taalgebied. De eerste CD-ROM was een onderdeel van het leerboek *Biologie voor jou*, bestemd voor de lagere klassen van het voortgezet onderwijs. Het bevatte ruim 500 van de meest voorkomende plantensoorten. Tegelijkertijd werd een CD-ROM op de markt gebracht waarmee ruim 1400 soorten op naam gebracht kunnen worden. Met deze interactieve flora is het ook mogelijk om overzichten per regio samen te stellen, zodat men excursies naar bepaalde gebieden goed kan voorbereiden. Deze laatste uitgave vormde de basis voor het boek dat nu aan onze bibliotheek is toegevoegd.

De nieuwste Nederlandse Flora is een uniek boekwerk in die zin dat niet de indeling in plantenfamilies het uitgangspunt vormt, maar de kleur van de bloem. Na een overzicht van de gebruikte terminologie (wat is: lintvormig, veelzijdig symmetrisch, enz.) volgen de negen hoofdstukken: bloemkleur wit, bloemkleur geel, bloemkleur oranje, enz.

Het zal altijd wel een twistpunt blijven waarmee de beginnende florist, want voor hem is dit boek toch wel bedoeld, het meest gebaat is: een indeling op grond van families of op grond van kleur. Zelf ben ik niet echt een voorstander van een indeling in kleur. Als iemand zo serieus met planten aan de slag wil dat hij voor een boek f 80,- wil neertellen, dan zal zo iemand ook wel bereid zijn dat boek enkele malen door te bladeren op zoek naar de juiste naam van de gevonden plant als bijvoorbeeld niet alle geelbloeiende soorten bij elkaar gezet zijn. Is de goede naam in een systematisch opgezet plaatjeswerk gevonden, dan weet men ook dadelijk iets over familie en

verwantschap. Na korte tijd zal het zoeken daardoor een stuk sneller gaan.

Indeling op grond van alleen kleur heeft veel voetangels en klemmen. Iemand die een Margriet heeft geplukt, zal nadat hij de plant niet bij geel (van de buisbloemen) heeft gevonden wel bij wit (van de lintbloemen) gaan zoeken. Bij veel soorten is de keus voor één of twee kleuren niet zo eenvoudig. Dat geldt voor veel planten met 'onduidelijke' bloemen, zoals zeggen, grassen, weegbree's, fonteinkruiden, enz.

Het boek van Marijnissen heeft dit soort problemen niet altijd even handig aangepakt. Bepaalde planten zijn zo opvallend van kleur dat ze er hun naam aan te danken hebben. Het lijkt mij daarom niet zo verstandig de Blauwe zeedistel bij wit in te delen.

Ditzelfde lot treft de Roze winterpostelein en de Bleekgele hennepnetel! Waarom de Schapezuring bij geel en de Veldzuring bij bruin wordt ingedeeld blijft duister en blijkt zeker niet uit de bijbehorende illustraties. Of de klokjes bij blauw of bij paars moeten worden ingedeeld, is niet zo belangrijk. Maar waarom Grasklokje en Prachtklokje (plaatjes trouwens verwisseld) bij blauw staan en de overige nauwelijks minder blauwe klokjes bij paars zijn ingedeeld, maakt de zaak er niet overzichtelijker op. Waarom het Bosbingelkruid bij wit en het Tuinbingelkruid bij groen? Had ze bij elkaar gezet. Datzelfde geldt voor alle wat bleekbruin bloeiende bremrapen. Zeer snel na de bloei worden ze bruin. Zet ze allemaal bij bruin en niet de Bitterkruidbremraap bij wit en de Walstrobremraap bij bruin! Hetzelfde kan gezegd worden voor de paarsachtig bloeiende orchideeën. Waarom is de (zelden puur witte) Gevlekte orchis verbannen naar de afdeling wit? Als je dan toch met die paarse orchideeën bezig bent, zet er dan niet de Kievitsbloem tussen. De Grote engelwortel en de Gewone engelwortel zijn beide bij wit ingedeeld, maar er zitten wel 70 pagina's tussen!

Zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen die onderstrepen dat bij de indeling in kleur ongelukkige keuzes zijn gemaakt en dat binnen dezelfde kleur de systematiek helaas soms ver te zoeken is. Gelukkig wordt in de tekst wel gezegd of de kleur variabel is en welke tinten bij de desbetreffende soort ook kunnen worden aangetroffen.

Een zeer belangrijk deel van het boek vormen de kleurenfoto's. Door deze foto's moet de lezer naar de juiste soort worden gevoerd. De foto's laten in veel gevallen alleen de (sterk uitgegroeide) bloem zien.

Voor veel soorten is dat voldoende om de juiste soort te kunnen vaststellen. Soms is de foto of de

reproductie van de foto echter van een dusdanige kwaliteit dat determinatie vrijwel onmogelijk wordt.

Een goede indruk van de plant als geheel krijgen men in veel gevallen niet. De tekst moet in deze onvolkomenheden reduceren, maar is in dit verband niet altijd even precies. Omdat in de tekst niets over de lengte van de plant wordt gezegd, zal het in veel gevallen niet mogelijk zijn de juiste soort vast te stellen. Zo wordt van de enorme Moerasmelkdistel (hoogte 2-3 m, zie pagina 47 van de *Natuurgids voor de Duin- en Bollenstreek*) slechts één bloempje afgebeeld, zonder iets op te merken over de lengte van deze reus onder de moerasplanten.

Het nieuwe boek van Marijnissen noemt verrassend veel soorten van de Nederlandse flora. Daarbij zijn ook de soorten die de laatste jaren in het straatmilieu zo'n opzienbarende opgang laten zien. Peperkers, Bezemkruiskruid, Kompassla (helaas is het plaatje verwisseld met Gifsla) zijn

alle opgenomen. Zelfs het Klein liefdegras en het Straatliefdegras staan er goed herkenbaar in.

De *Flora van de lage landen* kan bij veel mensen de belangstelling voor wilde planten stimuleren. Het is een uitgebreide verzameling plantenplaatjes waar voorlopig geen ander boek tegen op kan. Iemand die serieus naar planten wil gaan kijken en moet kiezen tussen de prima, maar kleurloze *Geïllustreerde Flora van Nederland* (de HHT) en dit boek, zal snel bereid zijn een tientje meer te betalen voor dit prima gebonden en keurig verzorgde boekwerk. Wel moet nog worden opgemerkt dat je dit boek niet zo gauw in de rugzak zult stoppen. Het gewicht bedraagt namelijk 1800 gram (HHT 1000 gram en Heukels 500 gram). Te hopen is wel dat bij de tweede druk veel nietszeggende foto's zullen zijn vervangen en dat de rangschikking van de soorten systematischer zal worden aangepakt. Misschien dat we dan een beetje in de buurt zullen komen van de onvolprezen *Flora Helvetica*.

Actualiteiten prikbord

Nel Nooijen

In de hal van het Jan Verwey Natuurcentrum hangt sinds kort een groot prikbord. Uitstekend geschikt om allerlei publicaties op te prikken, maar..... daar is het bord eigenlijk niet voor bedoeld.

Onze vereniging bestaat uit mensen met een scala van natuurhobby's. Behalve vogelaars en plantenliefhebbers zijn er insecten-, slakken-, vleermuizen-, reptielenkenners, etc. etc.

Natuurlijk worden door deze leden allerlei leuke waarnemingen gedaan. De echte kenners hebben genoeg contacten om elkaar te informeren. De "leken" met dezelfde interesse voor allerlei zaken in de natuur vallen meestal buiten de boot.

Zo maar een voorbeeld. Een lid van onze vereniging verzuchtte onlangs: "Wat zou ik graag in het echt een ijsvogel willen zien". Haar wens had vorig jaar in het

Leeuwenhorstbos in vervulling kunnen gaan, maar de informatie dat de ijsvogel daar gesignaleerd was, had haar nooit bereikt. Gewoon, omdat ze buiten het vogelaarscircuit valt.

Voor al die leuke waarnemingen - op welk gebied dan ook - is dat prikbord bedoeld. Heb je een leuke waarneming in Noordwijk en omgeving, prik het op het bord. Ben je daartoe niet in de gelegenheid, stop een briefje bij mij in de bus (Joh. Molegraafstr. 14) of bij Ineke van Dijk (Duinkant 20). Je kunt het ook telefonisch aan ons doorgeven.

Wij zorgen ervoor dat het geplaatst wordt. Ieder kan het lezen tijdens de openingstijden, op de avonden van de lezingen, maar ook door de glazen buitendeur.

Op deze manier kan iedereen van de waarnemingen profiteren.

